

„20 éve az Európai Unióban! Mérlegen az Európai Unió, mérlegen a csatlakozás”

A Magyar Politikatudományi Társaság XXIX. Vándorgyűlése

Pécs, 2024. május 16-17.

Pécsi Tudományegyetem, Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar, Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszék

A kelet-közép-európai országoknak évszázados vágya volt, hogy felzárkózzanak Európához. A rendszerváltás egész folyamatának az európai uniós csatlakozás törekvése volt a hajtóereje. Az eredménye ismert, hiszen 2004. május 1-jén került sor az EU történetének legnagyobb bővítésére Athénban. Magyarország mellett Ciprus, Csehország, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Málta, Szlovákia és Szlovénia írta alá a Csatlakozási Szerződést. Az új tagállamok számára ezzel megnyíltak a fejlődés és felzárkózás útjai, a csatlakozás szabaddá tette a határok átjárását, néhány év múlva lehetővé vált a nyugat-európai munkavállalás, továbbá az áruk, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgása. Mára a 27 tagállamot magába foglaló Unióhoz hamarosan újabb államok csatlakozhatnak, az integrációs folyamat nem áll le.

A vándorgyűlés tematikus választása ezért az európai integráció, hiszen az elmúlt 20 esztendő alkalmas arra, hogy mérleget vonjunk, értékeljük a kialakult helyzetet. Vajon mi és hogyan változott belépésünk óta?

A konferencia célja tehát nem lehet más, mint az európai integráció jelenlegi folyamatainak megvitatása, valamint az EU előtt álló kihívások és lehetőségek elemzése. A konferencia reflektálni kíván azokra a geopolitikai, társadalmi, gazdasági és jogi kihívásokra melyek jelenleg az Európai Uniót és tágabb értelemben Európát és a globális világot jellemzik. Így nem kerülhetők meg olyan kérdések, mint az EU a háború okozta többdimenziós válságra történő reakciója vagy az uniós szakpolitikák részletesebb vizsgálata úgy, mint a migráció és menekültügy, a közös kül-, biztonság és védelempolitika, az energia-, a szomszédság-, a fejlesztési vagy éppen a bővítési politika.

A szervezők a fenti kérdésekhez kapcsolódóan várják a politikatudomány és határterületi képviselőinek jelentkezését a demokrácia- és politikaelmélet, politikai kommunikáció, választások, választói magatartás, önkormányzatiság és civil szervezetek, politikai rezsimek és politikai vezetés, pártok és pártrendszerek, közpolitikai folyamatok és trendek, a nemzetközi politika és biztonság, az európai uniós szakpolitikák és döntéshozatal témakörökben, remélve, hogy a konferencia révén közelebb kerülhetünk az Európai Unió helyzetének jobb megértéséhez, az előtte álló kihívások és azok következményeinek nyomán kialakult kivételes időszak politikai jelenségeinek megértéséhez.

Szekciók listája

- 1. Az európai uniós tagság hatása a kormányzati rendszerekre és a közpolitikai döntéshozatali folyamatokra (Vadál Ildikó) (vadal.ildiko@pte.hu)**
- 2. Helyi önkormányzatok – sikerek és kudarcok (Pálné Kovács Ilona) (palne.kovacs.ilona@pte.hu) Dobos Gábor (dobos.gabor@tk.hu)**
- 3. Választások és választók a „szuper választási évben”: közvélemény, választások és azok hatásai (Szabó Andrea) (szabo.andrea@tk.hu)**

4. Euroszkepticizmus, szuverenizmus, unióellenesség – különös tekintettel a magyar esetre (Löfler Tibor) (loffler@polit.u-szeged.hu)
5. Szuverenitás, legitimáció, repolitizáció: politikaelmélet és európai integráció (Gyulai Attila) (gyulai.attila@tk.hu) és (Balázs Zoltán)
6. Politikai rezsimek, vezetők és elitek a háborúk és az identitás politika árnyékában (Metz Rudolf) (metz.rudolf@tk.hu)
7. Challenges and prospects of e-government in the EU Member States (Soós Edit) (soos.edit@gmail.com)
8. Civic Participation and Political Activity in European countries (László Kákai) (kakai.laszlo@pte.hu) and (Agnieszka Bejma) (a.bejma@uw.edu.pl)
9. Pártok és pártrendszerek (Rajnai Gergely) (gergely.rajnai@uni-corvinus.hu) és Dúró József
10. Közpolitika és kormányzás (Kiss Rebeka) (kiss.rebeka@tk.hu) és Sebők Miklós
11. A politikai kommunikáció dinamikái és a választások/Political communication/EP election campaigns (Merkovity Norbert) (merkovity@juris.u-szeged.hu)
12. The EU and the changing world order (István Tarrósy) (tarrosy.istvan@pte.hu) and (Zoltán Vörös) (voros.zoltan@pte.hu)
13. EU law as a growing sui generis legal order (Szappanyos Melinda) (szappanyos.melinda@pte.hu)
14. Making Public Space: Power and Democracy in European Cities (Murányi Kata) (muranyi.kata@pte.hu)
15. EU in crisis – divergence and convergence (Andrea Schmidt) (schmidt.andrea@pte.hu) and (Viktor Glied) (glied.viktor@pte.hu)
16. A tagállami kormányzás alkotmányos keretei és a politikai intézmények az Unióban (Smuk Péter) (smuk.peter@sze.hu)
17. Új kihívások a változó nemzetközi rendszerben: biztonság- és védelempolitikai szekció (Egeresi Zoltán) (egeresi.zoltan@uni-nke.hu)
18. A politikatudományi képzés helyzete (zárt, kerekasztal-beszélgetés) (Balogh László Levente) (baloghlaszlo@unideb.hu)

Jelentkezési információk

A Vándorgyűlésre a szervezők magyar nyelvű előadásokat és teljes paneleket (4-5 fő), valamint angol nyelvű előadásokat és paneleket várnak a meghirdetett szekciók szerint.

Jelentkezési határidő: 2024. február 29.

Jelentkezni a kiválasztott szekció vezetőjének küldött e-mailben (lásd a szekcióleírásoknál) lehet, amely tartalmazza:

Előadással történő jelentkezés esetén:

- az előadó(k) nevét; email címét és affiliációját;
- az előadás címét;
- az előadás legfeljebb 200-250 szavas összefoglalóját.

Fontos dátumok:

- Absztraktok benyújtása: 2024. február 29-ig.
- Értesítés az absztrakt elfogadásáról: folyamatosan 2024. március 15-ig.

- A konferencia díjának befizetése: március 31-ig.

Regisztrációs díj: 28 000 Ft / Regisztrációs díj: 80 €

!Magyar Politikatudományi Társaság tagjainak / For members of the Hungarian Political Science Association: 20 000 Ft

A szekciók részletes listája

1. Az európai uniós tagság hatása a kormányzati rendszerekre és a közpolitikai döntéshozatali folyamatokra

szekcióvezető: Vadál Ildikó (vadal.ildiko@pte.hu), egyetemi docens, Pécsi Tudományegyetem, Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszék

Az elmúlt évtizedekben mind a hazai, mind a nemzetközi politikatudományban megnövekedett az érdeklődés a kormányzás és a közpolitikai döntéshozatali rendszerek kutatása iránt. Ugyanakkor még bőven vannak feltáratlan területek. Sokan az európai uniós országokat vizsgálva közös vonásokat vélnek felfedezni a kormányzati rendszerek átalakulása mögött. De vajon a közös jellemzők meghatározóbbak vagy a különbségek jelentősebbek?

Szekciónk az Európai Unió tagországainak kormányzati rendszereivel, az egyes országok közpolitikai döntéshozatali folyamatainak átalakulásával foglalkozik. A vándorgyűlés tematikájának megfelelően elsősorban olyan előadásjavaslatokat várunk, amelyek az európai uniós tagság közpolitikára gyakorolt hatásának bemutatására fókuszálnak. Különösen örülünk olyan előadásoknak, amelyek feltárják, mennyiben felelnek meg a kormányzati döntéshozatali rendszerek az uniós szabályoknak, ajánlásoknak és elvárásoknak. Egyaránt helyet kaphatnak a hazai folyamatokat elemző vagy akár komparatív megközelítési módot alkalmazó előadások, valamint a kormányzati vagy akár egyéb, a közpolitikai döntéseket befolyásoló intézmények működésével foglalkozó prezentációk.

2. Helyi önkormányzatok – sikerek és kudarcok

szekcióvezetők: **Pálné Kovács Ilona** (palne.kovacs.ilona@pte.hu), egyetemi tanár, Pécsi Tudományegyetem, Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszék, kutató professzor, HUN-REN Közgazdaság és Regionális Tudományi Kutatóközpont, Regionális Kutatások Intézete; **Dobos Gábor** (dobos.gabor@tk.hu), tudományos munkatárs, HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont, Politikatudományi Intézet

A rendszerváltás idején az önkormányzatiság a politikai értékrend vitathatatlan része volt, és rendelkezett egy Európában általánosan elfogadott standarddal, a Helyi önkormányzatok Európai Chartája formájában. Az uniós csatlakozás során lényegében a posztkommunista

országok körében sem volt új kihívás a decentralizált kormányzás. A magyar önkormányzati modell gyengeségei ebben az időszakban már jól látszottak (elaprózottság, középszint hiánya, alulfinanszírozottság), amelyek orvoslására különböző reformkonceptiók fogalmazódtak meg. A regionalizáció az egész kelet európai régióban döntően az uniós kohéziós politikához való alkalmazkodás jegyében zajlott, s jellemzően sehol nem valósult meg Lengyelország is inkább átmeneti sikereket ért el. Ugyanakkor az önkormányzatok sok vonatkozásban sikeresek voltak a helyi közfeladatok megszervezésében, modernizálásában.

Mára a helyi önkormányzatok többszörös válsághelyzeteket éltek át, folyamatosan veszítve eredeti hatalmi és hatásköri pozíciójukból, s talán ennek is köszönhetően csökkent a decentralizáció és szubszidiaritás elvei fűtötte politikai lelkesedés és társadalmi bizalom is. A magyar önkormányzatok szenvedték el a legnagyobb mértékű veszteséget, a kormányzati centralizáció, az önkormányzati intézmények államosítása itt volt a legszélsőségesebb mértékű.

Ennek ellenére az önkormányzatok kulcsfontosságú szereplői a közpolitikai, kormányzás rendszernek, de a változó feltételekhez való alkalmazkodás irányai, sikeres modelljei kialakulatlanok mind a helyi demokrácia, mind a központi-helyi kapcsolatok, mind a helyi közfeladatok ellátása terén. Éppen ez a tény alapozza meg, hogy az önkormányzatiság továbbra is fontos témája kell, hogy legyen a politikatudományi kutatásoknak is.

A szekció különösen az alábbi témákban várja az előadásokat:

- Önkormányzati reformok, közjogi modellek
- Helyi demokrácia, a választási rendszerek változásai és következményei
- Közszolgáltatások és önkormányzati szerepvállalás
- Önkormányzati együttműködések
- Központi és helyi kapcsolatrendszerek
- Az uniós közpolitikák hatása az önkormányzatok működésére
- Fejlesztéspolitika, területi kohézió, az uniós forrásfelhasználás politológiája
- Önkormányzatok az uniós döntéshozásban

Kellő számú angol nyelvű jelentkezés esetén angol panelt is szervezünk.

3. Választások és választók a „szuper választási évben”: közvélemény, választások és azok hatásai

szekcióvezető: **Szabó Andrea** (szabo.andrea@tk.hu), tudományos főmunkatárs, Társadalomtudományi Kutatóközpont, Politikatudományi Intézet; adjunktus, Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Politikatudományi Intézet

2024 folyamán szerte a világban nagy téttel bíró, jelentős választásokat tartanak. Hogy csak kettőt említsünk, júniusban EP-választás lesz Európában, novemberben pedig elnökválasztás az Amerikai Egyesült Államokban. Mindamellet Magyarországon még helyi, önkormányzati választásokat is szerveznek. Van tehát mit elemezni legyen szó a magyar helyzetről, vagy a nemzetközi összefüggésekről.

A politikai akarat megnyilvánulásának azonban nemcsak a választásoknak van jelentősége, hanem a politikai részvétel egyéb formáinak. Sőt, adott esetben a „nemcselekvés”, a politikai kiábrándultság és apátia, a politikától való elfordulás is felfogható egyfajta nagyon erős üzenetet hordozó „cselekvésként”. Különösen érdekes ezen gondolat Közép-Európában, ahol a

diktatúrákkal szembeni ellenállás gyakran ún. passzív rezisztencia formájában jelenik meg, vagy a fiataloknál, akik kevésbé hajlandóak elfogadni a tradicionális részvételi formákat.

A szekció egyik célja, hogy a világpolitikai folyamatok mellett értékelje a magyar választók magatartását. A teoretikus jellegű és empirikus adatokon nyugvó előadások vizsgálhatják a közvélemény alakulását, magukat a várható választási eredményeket, a választások rövid és hosszú távú hatásait és következményeit, valamint azt a társadalmi közeget, amelyben a választásokat lebonyolították. A szekció másik célja, hogy az elhangzó előadások tágabb értelemben, politikai szocializációs szempontból elemezzék a választások jelentőségét, a nyugati országok, illetve a magyar politikai kultúra alakulására gyakorolt hatásait.

Végül, bár a szekció fókuszában a választások állnak, szívesen fogadunk más, politikai viselkedéssel, illetve a szocializáció aktuális, témához kapcsolódó kérdéseivel foglalkozó előadásokat is. Szekciónk összességében multidiszciplináris jellegű, hiszen felvállalja a politikai szociológia és a politikai pszichológia elméleti, empirikus és módszertani ágaihoz tartozó témaköröket egyaránt.

4. Euroszkepticizmus, szuverenizmus, unióellenesség – különös tekintettel a magyar esetre

szekcióvezető: **Löffler Tibor** (loffler@polit.u-szeged.hu), egyetemi docens, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Politológiai Tanszék

Az Európai Unióról és általában az európai integrációról szóló tudományos elemzések bevett témája az „euroszkepticizmus”, de a fogalmat a médiában és a politikai gyakorlatban, a politikai aktorok körében is előszeretettel használják. Ennek megfelelően jellemző a fogalom politikai érdekek szerinti értelmezése, vagy éppen politikai ellenféllel szemben politikai eszközként használata. Az értelemadás tipikus példái: EU-ellenesség + az EU szétverésének szándéka, Európa-ellenesség, Brüsszel(bürokrácia)-ellenesség, antiföderalizmus. Tudományos síkon komoly probléma, hogy a kutatók hajlamosak kritikátlanul viszonyulni a fogalom politikai és zurnalisztikai használatához, a tudományos értelemben vett ideológiakritika mellőzésével. A szekció szívesen fogad be olyan előadásokat, amelyek akár esettanulmányok formájában bemutatják a szemantikai anarchiát, és szemantikai rendet visznek a téma tárgyalásába, a szó szigorú értelmében vett szkepticizmussal (kétevekkel, fenntartásokkal) kezdve a szó szoros értelmében vett ellenességgel bezárólag. Szorosan kapcsolódik ehhez a politikai aktorok tényleges, tehát nem csak nekik tulajdonított beállítódásainak, cselekvéseinek, megnyilvánulásainak és megnyilatkozásainak empirikus elemzése és elméleti általánosítása, amit természetesen kiegészíthet a rivális politikai aktorok általi szándéktulajdonítás (attribúció) vizsgálata.

Mivel az „euroszkepticizmus” a valóságban szoros összefüggésben áll Európa és az EU egyfajta fetiszizálásával, a szekció teret nyújt a „euroszkepticizmus” antitézisééről, az ideologikus Európa-mítoszokról és a kritikátlan EU-rajongásról szóló elemzéseknek is.

A magyar eset azért is külön preferált témakör, mert az uniós csatlakozásról szóló népszavazás során a 2010-től kormányzó Fidesz a csatlakozás mellett egy expressis verbis „szkeptikus” kampánnyal, egy bevallottan „keserédes” igennel állt ki. 2010-től a kormány „euroszkeptikus” politikája nyíltan szuverenista alapokra épül, elutasítva az EU föderalizálását, és „Brüsszel” centralizációs és hatáskör-kiterjesztő törekvéseit, miközben az aktuálisan legerősebb ellenzéki párt, a DK nyílt támogatója az Európai Egyesült Állam projektjének, és vallja, hogy: „Európa a hazánk, Magyarország az otthonunk”. Ebben a koordinátarendszerben lett bevett politikai és tudományos toposz a HUXIT vagy éppen Magyarország kizárása az EU-ból. Az ezekről szó realista, ideológiakritikus, de nem ideologikus elemzéseknek szintén helye van a szekcióban.

5. Szuverenitás, legitimáció, repolitizáció: politikaelmélet és európai integráció

szekcióvezetők: **Gyulai Attila** (gyulai.attila@tk.hu), tudományos főmunkatárs, HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont, Politikatudományi Intézet; egyetemi docens, Budapesti Corvinus Egyetem, Politikatudományi Tanszék; **Balázs Zoltán**, egyetemi tanár, Budapesti Corvinus Egyetem, Politikatudományi Tanszék, kutatóprofesszor, HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont, Politikatudományi Intézet;

Az Európai Unió a politikaelmélet és a demokráciaelmélet számára is számos klasszikus és új kérdést tartogat. Magától értetődő, hogy az EU belső és külső viszonyaiban mindig meghatározó marad a szuverenitás problémája, hogy az alkotmányosság és az európai nép problémái ma is nyitott ügyek, és hogy az olyan kortárs problémák, mint a migráció, a klímaváltozás vagy a mesterséges intelligencia terjedése nem csak közpolitikai problémák, hanem normatív megközelítéseket is igényelnek. A 2004-es bővítés után húsz évvel nem halványul, hanem éppenséggel élesebbé válik az államiság és állampolgárság problémája, de ezzel együtt kérdés maradt a hatalom helye és szerepe is az Európai Unió működésében.

Az Európai Unió változó módon témája a demokráciaelméleti vitáknak is. Pontosan milyen politikai rezsimeként is tekinthetünk az Európai Unióra, és mi a viszonya az uniós intézményeknek az európai démoszhoz és a tagállamok állampolgáraihoz? Míg egy évtizeddel ezelőtt leginkább az EU demokratikus deficitje volt népszerű téma, addig az utóbbi évek arról szóltak, hogy milyen demokratikus és jogállami kritériumokat érvényesíthet az EU, immár nem csupán a csatlakozni kívánó államokkal, de tagjaival szemben is. Bár a főleg Magyarországról és Lengyelországról, illetve a jogállamisági feltételrendszerről szóló viták gyakran jogi vagy éppen napi politikai konfliktusoknak tűnnek, megnyitnak alapvető politikaelméleti és demokráciaelméleti kérdéseket is.

Mindettől nem függetlenül egyre látványosabbá válik az Európai Unió politizációja, átpolitizáltsága is. Ez következik azokból a törekvésekből, amelyek az Európai Unió legitimációját hivatottak kiszélesíteni és megerősíteni, ugyanakkor politikaibbá válik az uniós szint annak köszönhetően is, hogy a tagállamok közötti viszonyok nem csupán az EU szintjén, de a belpolitikai térben is egyre nagyobb jelentőséget kapnak. Végül az EU politizációjához járul hozzá az Unió intézményi stratégiájával kapcsolatos vita is a szkeptikusok és a nemzetállami, illetve a föderatív megoldást támogatók között. Politikaelméleti szempontból mindez felveti annak kérdését, hogy mi a helye és szerepe a politikának az EU-ban, és van-e sajátos politikai minősége az EU-nak.

A felsoroltakon túl a szekció vár további, a politikaelmélet és demokráciaelmélet kortárs és történeti problémáival foglalkozó előadásokat is.

6. Politikai rezsimek, vezetők és elitek a háborúk és az identitás politika árnyékában

szekcióvezető: **Metz Rudolf** (metz.rudolf@tk.hu), tudományos főmunkatárs, HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont, Politikatudományi Intézet; egyetemi adjunktus, Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalom- és Politikatudományi Intézet

Az elmúlt évtizedek különböző, földrajzi határokon átívelő válságai és kihívásai, mint a klímaválság, a koronavírus járvány vagy a szaporodó háborús konfliktusok, új szintre emelték a politikai vezetőket legalábbis, ha a nemzetközi súlyukra, az informális hatalmukra, és a politikaformáló erejükre tekintünk. A politikatudomány szkeptikusan figyeli a liberális

intézményi kereteket és normákat áthágó politikusokra, amelyet rendszerint a demokrácia dekonszolidációjaként, hibridizációként vagy a tekintélyelvűség, populizmus és illiberalizmus előretöréseként ír le. Ezzel szemben a friss empirikus eredmények viszont arra hívják fel a figyelmet, hogy ezen politikusok elfogadottsága és a demokráciával való elégedettség a szavazók politikai identitásától függ. Leegyszerűsítve, amíg egyesek az adott politikai vezetőkben látják a felmerülő társadalmi szintű problémákra a megoldást, addig mások éppen bennük látják a modern liberális demokráciák legégetőbb problémáját.

A szekció különösen a következő témákra fókuszál:

- Demokratikus és nem-demokratikus rezsimek formálódása és átalakulása
- Politikai vezetők hatása a politikai rezsimekre
- Politikai vezetés szerepe a válságokkal és háborúkkal terhelt időkben
- Politikai vezetés a nemzetközi szintéren és az Európai Unióban
- Politikai vezetők viselkedése, támogatottsága és kommunikációja
- Politikai elitek összetétele és karrier utak
- Politikai reprezentáció átalakulása

A szekcióba egyaránt várunk elméleti és empirikus irányultságú előadásterveket, amelyek ezekben a – lehető legtágabb értelemben vett – témakörökben születtek.

7. Challenges and prospects of e-government in the EU Member States

Chair: Soós Edit (soos@polit.u-szeged.hu), egyetemi docens, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Politológiai Tanszék

Since the 1990s, e-government initiatives have been promoted at EU level and the European Commission has supported e-government actions through various sources of EU funding.

Public administrations and institutions in the European Union should be open, efficient and inclusive, providing borderless, personalised, user-friendly, end-to-end digital public services to all citizens and businesses. However, progress in e-government depends on the political will and ambition of Member States.

What are the technological enablers for the delivery of e-government services? How do technological advances affect the security of government systems or citizens' personal data?

How can digitalisation drive the transformation of governments and foster innovation in policy-making? What results have been achieved in the delivery of customer-centric, multi-channel public services in different Member States?

Digital transformation processes have both positive and negative implications for policy-making, public service delivery, public management and government in general. This section aims to highlight the nature and direction of e-government to ensure successful digital transformation (e.g. service delivery, capacity building and regulation).

8. Civic Participation and Political Activity in European countries

Chairs: László Kákai (kakai.laszlo@pte.hu), egyetemi tanár, Pécsi Tudományegyetem, Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszék; *Agnieszka Bejma* (a.bejma@uw.edu.pl), Assistant professor, University of Warsaw, Faculty of Political Science and International Studies

An independent civil sector is one of the foundations of a well-functioning democratic state. Alongside other guiding principles of democracy, such as the rule of law, the tripartite separation of powers and the independence of the judiciary from other organs and institutions of state power, it is the freedom of association in the organisation of the third sector that gives citizens the opportunity to be active in different areas of public life, to shape socio-political reality and to take responsibility for the fate of the local or national community. However, for organisations to be able to carry out all their tasks and functions, they must be provided with optimal conditions for carrying out their activities. The aim of the panel is to look in more depth at the place and role of civil society in the European Union - the processes of democratisation and populism in the states, the long-term effects of the COVID-19 epidemic on societies and individuals, and the conflicts around the world. The panel will seek to answer the following questions:

- What is the role of civil society today - in times of cross-border crises?
- What are civil society organisations doing to stop the decline of democracy?
- How do the authorities treat civil society as a partner that helps and supports government initiatives or as an enemy that governments fight?
- What factors support or constrain the development of civil society organisations?
- What challenges and threats do civil society organisations face in times of crisis?
- What are the trends in the development of NGOs?

9. Pártok és pártrendszerek

szekcióvezetők: **Rajnai Gergely** (gergely.rajnai@uni-corvinus.hu), egyetemi adjunktus, Budapesti Corvinus Egyetem, Politikatudományi Tanszék; **Dúró József**, egyetemi adjunktus, Budapesti Corvinus Egyetem, Politikatudományi Tanszék

Az európai pártrendszerek az elmúlt húsz évben teljesen átalakultak. A 2000-es években már-már véglegesen megszilárdulni látszó rendszerekben folyamatosan új szereplők tűntek fel, évtizedek óta erős pártok pedig eltűntek. Új ideológiai irányokat képviselő és új szervezeti struktúrájú pártok jelentek meg a színen, a régiak közül pedig sokan adaptálódtak a változó környezethez, mások pedig megszűntek. A pártok közötti viszonyok is alapvetően átalakultak ebben az időszakban: korábban akár ideológiai „karanténban” lévő pártok kerültek be kormánykoalíciókba, máshol pedig kormánypártok váltak kormányképtelenné. Megjelentek olyan pártok is, amelyek hirtelen hatalmas népszerűsége tettek szert, majd amilyen gyorsan érkeztek, olyan gyorsan távoztak is a politika élvonalából.

A folyamat minden országban más és más módon zajlott le: Magyarországon például a kvázi-kétpárti váltógazdaságot a Fidesz dominanciája váltotta le, Olaszországban korábbi kispártok voltak képesek kormánykoalíciót vezetni, Görögországban és Svédországban pedig korábban szalonképtelennek ítélt szélsőséges pártok lettek legerősebb tagjai a parlamentnek.

Egy dolog viszont közös: a 2000-es években stabilnak vélt rendszerek mindenhol válságba kerültek, és átalakultak. A szekció erre a változásra fókuszál, és az átalakult helyzet megértésére törekszik. Elsősorban a következő témákban várja az előadásokat:

1. Pártok és pártrendszerek az Európai Unióban
2. Magyar pártok és pártrendszer

3. Pártszerveződés
4. Pártprogramok; pártok ideológiája
5. Pártok vezetése; perszonalizált pártok
6. Pártok és választók kapcsolata; pártok kampányai
7. Radikális, euroszeptikus, populista pártok
8. Pártok szerepe a demokrácia minőségének javításában és eróziójában

10. Közpolitika és kormányzás

szekcióvezetők: **Kiss Rebeka** (kiss.rebeka@tk.hu), tudományos segédmunkatárs, HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont, Politikatudományi Intézet; **Sebők Miklós**, kutatóprofesszor, HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont, Politikatudományi Intézet

A közpolitika és kormányzás kérdései az elmúlt években a nemzetközi és hazai politikatudományban kiemelt figyelmet kaptak. Előbb a koronavírus járványra adott egészségpolitikai, illetve gazdaság- és társadalompolitikai reakciók dominálták a napirendet, majd Oroszország támadta meg Ukrajnát s készítette közpolitikai reakciókra a világ országait a biztonságpolitikától az energiapolitikán át a menekültválság kezeléséig.

A kihívások sora az Izrael és a Hamász közötti háborúval, valamint a globális nagyhatalmak közötti feszültség növekedésével folytatódott, melyek új kormányzási és közpolitikai feladatokat róttak az Európai Unióra és tagországaira is. 2024 az Európai Parlamenti választások mellett számos további kritikus választást hoz (így kiemelten az Egyesült Államokban), melyek megint csak befolyásolhatják a tagállami kormányok és a felálló új Európai Bizottság mozgásterét. A szekcióba módszertani vagy elméleti háttértől függetlenül várunk minden a fenti témákat érintő, vagy általánosságban a kormányzás és közpolitika területéhez tartozó előadást/írást.

11. A politikai kommunikáció dinamikái és a választások/Political communication/EP election campaigns

szekcióvezető: **Merkovity Norbert** (merkovity@juris.u-szeged.hu), egyetemi docens, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Politológiai Tanszék

A politikai kommunikációról szóló panelban való részvételre várjuk azokat a kutatókat és elemzőket, akik érdeklődnek Magyarország, illetve más EU tagállamok parlamenti és/vagy önkormányzati és/vagy Európai Parlamenti választásainak dinamikája iránt. A panel mélyreható áttekintést kíván nyújtani a Fidesz vagy más meghatározó európai pártok folyamatos sikereiről, stratégiáiról és kommunikációs dominanciáiról, felvázolva a politikai környezet változásait és evolúcióját. Ha csak pusztán a magyarországi EP választási kampányokat vizsgáljuk, a Fidesz által alkalmazott kommunikációs stratégiák elemzése izgalmas fejlődést tár fel. Az első két kampányban (2004 és 2009) a Fidesz a hazai politika kontextusában fogalmazta meg narratíváját, foglalkozva a gazdasági kihívásokkal és a társadalmi problémákkal. Ezzel szemben a következő kampányokban (2014 és 2019) a Fidesz az Európai Unió kritizálásával, gyakran „Brüsszel” néven emlegetve azt, mobilizálta a választókat. Ez a változás finom alkalmazkodást tükröz a változó politikai tájhoz, és a párt agilitását mutatja az üzenetének megfogalmazásában, hogy rezonáljon a változó választói hangulatokkal.

A panel várja azokat az előadásokat, amelyek áttekintést nyújtanak a magyarországi vagy uniós tagállamok választási rendszereiről és azok hatásairól a politikai kommunikáció stratégiáira. Az egyes választási évek elemzése rávilágít a változó dinamikákra, az egyes korszakokra, a konfliktusok jellemzőire. Ez a megközelítés értékes betekintéseket nyújt a választási kampánykommunikáció sokoldalú természetébe, feltárva a politikai szereplők, a fejlődő kommunikációs stratégiák és a szélesebb európai politikai kontextus közötti bonyolult kapcsolatokat.

The Dynamics of Political Communication and Elections

We invite researchers and scholars to participate in the panel on political communication, focusing on the dynamics of parliamentary, and/or municipal, and/or European Parliamentary elections in Hungary and/or other EU member states. The panel aims to provide a comprehensive overview of the continuous successes, strategies, and communication dominance of Fidesz or other influential European parties, outlining changes and evolution in the political environment. An intriguing evolution is revealed when analyzing the communication strategies employed by Fidesz in the context of Hungarian EP election campaigns. In the initial two campaigns (2004 and 2009), Fidesz framed its narrative within the context of domestic politics, addressing economic challenges and social issues. In contrast, the subsequent campaigns (2014 and 2019) saw Fidesz mobilizing voters through criticism of the European Union, often referred to as ‘Brussels.’ This shift reflects a nuanced adaptation to the changing political landscape, demonstrating the party’s agility in framing its message to resonate with shifting voter sentiments.

The panel welcomes presentations that provide an overview of the election systems in Hungary or other EU member states and their impacts on the strategies of political communication. The analysis of individual election years sheds light on changing dynamics, distinctive eras, and characteristics of conflicts. This approach offers valuable insights into the multifaceted nature of election campaign communication, unraveling the complex relationships between political actors, evolving communication strategies, and the broader European political context.

12. The EU and the changing world order

Chairs: **István Tarrósy** (tarrosy.istvan@pte.hu), egyetemi tanár, Pécsi Tudományegyetem, Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszék; **Zoltán Vörös** (voros.zoltan@pte.hu), egyetemi docens, Pécsi Tudományegyetem, Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszék

The section offers the ground for papers mostly from the disciplines of Political Science and International Relations, which look at various dimensions/angles of the changing world order and the dynamics of power shifts across the international arena. Attention will be paid to the EU, but the positions (and positioning) of other actors will also be discussed. Foreign and security policies, geopolitical considerations, geostrategies, together with questions of development are all on the agendas of states and nonstate entities. Although the future of the emerging world order remains uncertain, numerous forces, including emerging economies like China, Brazil, India, Russia, and Turkey, for instance, are pushing for a multipolar system. However, contemporary crises such as the global pandemic, supply chain disruptions, the regional and global repercussions of the Russian–Ukrainian conflict, and the emerging new war in Israel may incite global actors to take action that alters the course of any these developments.

Amidst changing scenarios, the European Union has been struggling both from within and as a potential global actor how to respond to ‘the age of uncertainties’.

13. EU law as a growing sui generis legal order

Chair: **Melinda Szappanyos** (szappanyos.melinda@pte.hu), egyetemi adjunktus, Pécsi Tudományegyetem, Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszék

EU law is a one-of-a-kind legal order, but still has a common feature with international law and national legal orders: it is changing constantly. It is changing for different reasons, in different ways and to different directions. The last twenty years were full of fundamental changes (one of the major ones: the adoption of the Lisbon Treaty). Moreover, new member states pushed the EU legal order for development, and sectoral policies also had to adopt to new circumstances – it is enough to think about the changes Covid-19 brought into the world. This panel intends to discover and reflect on some of these changes. While enlargements and the new developments related to them are important issues to be focused on, but abstracts reflecting on any of the policies of the EU from a legal perspective are welcome to be discussed in the panel.

14. Making Public Space: Power and Democracy in European Cities

Chair: **Kata Murányi** (muranyi.kata@pte.hu), egyetemi adjunktus, Pécsi Tudományegyetem, Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszék

This panel seeks to unravel the intricate relationships between the design, utilization, and governance of public spaces, exploring how these elements shape the socio-political fabric, power dynamics, and democratic principles of European urban environments.

The key themes of the panel are as follows:

- **Design as Expression of Power:** How do public spaces' physical characteristics and design reflect and perpetuate power structures, public life and democratic interactions?
- **Urban Art and Urban Culture:** Exploring how public spaces contribute to the development and expression of cultural identity in European cities, with a focus on the role of urban art and culture as a form of cultural storytelling.
- **Inclusivity and Accessibility:** Addressing questions of who has access to public spaces and how inclusivity can be enhanced, examining how diverse communities navigate and contribute to the democratic nature of public spaces.
- **Governance and Decision-Making:** Analyzing the governance models that influence the use and transformation of public spaces, including considerations for preserving and promoting urban art and cultural heritage.
- **Activism and Resistance:** Examining the role of public spaces as arenas for political activism, protest, and dissent, and how citizen movements utilize these spaces to challenge power structures and advocate for social change and dialogue.

The panel invites presentations that evaluate current tendencies concerning the above-listed aspects of public space with new data and/or new theoretical approaches.

15. EU in crisis – divergence and convergence

Chairs: **Andrea Schmidt** (schmidt.andrea@pte.hu), egyetemi docens, Pécsi Tudományegyetem, Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszék; **Viktor Glied** (glied.viktor@pte.hu), egyetemi docens, Pécsi Tudományegyetem, Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszék

Today the European Union is facing several challenges that contribute to a sense of crisis. Key factors like economic disparities and financial problems, migration and refugee crisis, serious consequences of BREXIT and COVID-19 pandemic, nationalism, populism and Euroscepticism, rule of law concerns, security threats and belated institutional reforms all influencing the EU's position.

This section might explore the challenges and opportunities within the European Union (EU), examining the dynamics of both divergence and convergence among its member states. Presentations in this section could address key factors contributing to the crisis, such as economic, political, social and cultural issues, while also highlighting areas where the EU is working towards unity and common goals.

In summary presentations should provide a glimpse into the main themes and arguments regarding the EU's ongoing challenges and the interplay between divergence and convergence.

16. A tagállami kormányzás alkotmányos keretei és a politikai intézmények az Unióban

szekcióvezető: **Smuk Péter** (smuk.peter@sze.hu), egyetemi tanár, Széchenyi István Egyetem, Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Az Európai Unió alapító szerződéseiből vajmi kevés közvetlen kötelezettség fakad a tagállamok állami-politikai intézményrendszerének kialakítására. Az Európai Unióról szóló szerződés 4. cikke szerint az Unió tiszteletben tartja a tagállamoknak a Szerződések előtti egyenlőségét, valamint nemzeti identitását, amely elválaszthatatlan része azok alapvető politikai és alkotmányos berendezkedésének, ideértve a regionális és helyi önkormányzatokat is. Mégis, az EU tagság, akár a többi tagállammal és az Unió intézményeivel való együttműködés, akár az uniós jog és közpolitikák végrehajtása során, az elmúlt évtizedekben hatással volt a tagállami kormányzásra, a nemzeti politikai rendszerek intézményeire. Ez a szekció ezeket a hatásokat kívánja feltérképezni és esettanulmányok segítségével elemző diskurzus alá vonni.

A kormányzati és politikai intézmények uniós jog révén vagy az uniós politikákra tekintettel történt fejlődésének megvitatására különösen olyan előadásokat és témákat várunk, amelyek magukba foglalják a főbb alkotmányos intézményeket (parlament, kormány és közigazgatás, igazságszolgáltatás, alkotmánybíróság, központi bankok és további jogvédő szervek, stb.), alkotmányos elveket (jogállam, hatalommegosztás, szuverenitás), a demokratikus eljárások kereteit (választási és médiaszabályozás) és az ezekkel kapcsolatos politikai törekvéseket. Örömmel fogadjuk az elméleti és a gyakorlati síkon a normatív megközelítések (alkotmányok és jogi szabályozás, joggyakorlatok elemzése) mellett az intézményi struktúráknak, a politikai szereplők aktivitásának elemzését, közpolitikai, kommunikációs és ideológiai szempontokból is. A szekció nyitott a tagállamon (Magyarországon) belüli, tagállamok közötti, uniós szintű valamint globális perspektívákra egyaránt.

17. Új kihívások a változó nemzetközi rendszerben: biztonság- és védelempolitikai szekció

szekcióvezető: **Egeresi Zoltán** (egeresi.zoltan@uni-nke.hu), tudományos munkatárs, Nemzeti Közszerológiai Egyetem, Stratégiai Védelmi Kutatóintézet

A 2020-as évtized sok tekintetben új biztonsági kihívásokat hozott a világ számára. A Covid-19 világjárvány okozta problémákat követően a 2022-ben indított Ukrajna elleni orosz agresszió jelentős mértékben megváltoztatta Európa, s benne Magyarország biztonsági helyzetét. Az azóta eltelt két évben ugyan kiderült, hogy Oroszország gyors győzelmi reményei nem váltak valóra, azonban továbbra is elhúzódó fegyveres konfliktusra kell számítani a szomszédságunkban. Ezzel együtt a világ jelentős mértékben tovább lépett a blokkosodás útján. Ez több változással járt, így az euroatlanti szövetségi rendszerben vezetett fejleményekhez (szankciós politika, védelempolitika), illetve egyre látványosabbá váltak a különböző feltörekvő hatalmak és a Nyugat közötti geopolitikai küzdelmek és feszültségek a világ számos részén, így például Afrikában és Tajvan térségében. Felerősödtek a Nyugat vezető szerepét kétségbe vevő hangok, amelyek főként a gerontokrata elnökválasztás árnyékában egyre megosztottabbá váló amerikai belpolitika, az EU-n belüli megosztottság, törésvonalak és a védelmi képességek hiánya mellett az új kihívók valós vagy valótlan megerősödésére mutatnak rá.

A különböző nagyhatalmak között megromló viszony a kisállamok és középhatalmak számára is kihívásokat, egyúttal lehetőségeket is hoztak. Az ütközőzónákban vagy egy-egy nagyhatalom befolyási szférájában lévő országok eltérő adaptációs stratégiákkal éltek: a (ki)egyensúlyozástól és elköteleződésig válaszok széles skáláját láthatjuk, amelyek izgalmas elméleti és gyakorlati kérdéseket vetnek fel. A geopolitikai válságok azonban messze nem csak Kelet-Európára vagy Tajvan térségére szorítkoznak, a tavaly szeptemberi és októberi fejlemények emlékeztettek arra, hogy a Dél-Kaukázus vagy a Közel-Kelet alacsonyabb intenzitású konfliktusai is szinte bármikor újjáéledhetnek, további biztonsági kihívást jelentve nemcsak a szűken vett régióra, de tágabb környezetére is.

18. A politikatudományi képzés helyzete (zárt, kerekasztal-beszélgetés)

szekcióvezető: **Balogh László Levente** (baloghlaszlo@unideb.hu), egyetemi docens, Debreceni Egyetem, Politikatudományi és Szociológiai Intézet, Politikatudományi Tanszék

Az elmúlt harminc év politikatudományi képzésével kapcsolatos tapasztalatokat a mai problémák fényében nem könnyű összefoglalni, az azonban jól látszik, hogy a képzések több nehézséggel küzdenek egyszerre, amelyek egyrészt a külső körülményekből, másrészt a szak jellegéből és oktatásának sajátosságaiból következnek. A kérdések manapság nem csak annak kapcsán éleződnek ki, hogy kiket és milyen céllal oktatunk, hanem hogy milyen politikai és társadalmi alapvetésekből indulunk ki, milyen tananyagokat tanítunk, és hogyan tekintünk saját társadalmi szerepünkre. A politika világa és társadalmi környezete az utóbbi évtizedekben alapvetően megváltozott, miközben az oktatás szerkezeti felépítése és a tananyag jórésze változatlan maradt. A nehézségek és bizonytalanságok a bolognai rendszer bevezetésével nem csökkentek, és az utóbbi években egyre több konkurenciája lett a politikatudományi képzéseknek. Ebben a helyzetben szükségesnek tartjuk, hogy érdemben megvitassuk az alábbi kérdéseket: Vajon a modern politikatudományi oktatásnak tartalmi, strukturális és módszertani szempontból mennyire kell alkalmazkodnia a folyamatosan alakuló politikai környezethez és a változó hallgatói igényekhez? Milyen új kihívások merülnek fel, amelyekre a képzéseknek választ kellene adnia? Mit adhat a politikatudományi képzés korunk politikatudósainak

elemzői, tanácsadói, kutatói és kormányzati szerepekben? Mit tehet/tegyen a szakma a képzés újra gondolása és modernizálása érdekében?

Jelentkezési információk

A Vándorgyűlésre a szervezők magyar nyelvű előadásokat és teljes paneleket (4-5 fő), valamint angol nyelvű előadásokat és paneleket várnak a meghirdetett szekciók szerint.

Jelentkezési határidő: 2024. február 29.

Jelentkezni a kiválasztott szekció vezetőjének küldött e-mailben (lásd a szekcióleírásoknál) lehet, amely tartalmazza:

Előadással történő jelentkezés esetén:

- az előadó(k) nevét; email címét és affiliációját;
- az előadás címét;
- az előadás legfeljebb 200-250 szavas összefoglalóját.